

Til Nærings- og fiskeridepartementet
postmottak@nfd.dep.no

Vår ref.:
BJ

Deres ref.:
[Navn]

Dato:
1. september 2022

Innspill til stortingsmelding om dyrevelferd

Tekna – Teknisk-naturvitenskapelig forening er den største masterforeningen i Norge, og den største fagforeningen i Akademikerne med over 96 000 medlemmer. Våre medlemmer har mastergrad eller mer fra tekniske og naturvitenskapelige fagområder.

Teknas innspill er utarbeidet i samarbeid med medlemmer fra fagnettverket Tekna Havbruk og fiskehelse, hvor om lag 1900 medlemmer er tilknyttet.

Vi vil benytte anledning til å takke for godt møte med statssekretær Kristina Sigurdsdottir Hansen den 3. juni 2022. Vi ble invitert til å komme med innspill om fiskehelse og dødelighet, et tema som vi oppfattet ville bli viktig i den varslede dyrevelferdsmeldingen. Det gjør vi gjerne.

Det vi trekker frem her ble også diskutert i møtet vi deltok i.

Tekna er svært opptatt av at vi skal ha en sunn, bærekraftig og voksende oppdrettsnæring i Norge. Dette er en veldig viktig næringsvei som trenger langsiktige investeringer og reguleringer. Vi ser det gjøres mye godt arbeid i deler av næringen knyttet til fiskehelse, og vi ønsker at de gode eksempler skal bli gjeldende praksis i hele næringen.

Dødeligheten må ned før man kan få innvilget produksjonsvekst

For å sikre bærekraft i oppdrettsnæringen mener Tekna vi må ta fiskehelseproblemene på alvor. Et svært viktig poeng for våre medlemmer som til daglig arbeider med fiskehelse, er at all vekst i produksjon innen fiskeoppdrett må være forankret i god dyrevelferd. Som et minimum mener vi derfor det må være kriterier for nivå av overlevelse gjennom en produksjonssyklus. Dette må også gjelde for nye typer produksjonsformer og konsesjoner.

Derfor mener Tekna at nye konsesjoner og produksjonsvekst bør gis med forutsetning om bedre helhetlig fiskehelse.

Tekna mener det vil være hensiktsmessig å ta utgangspunkt i dødelighetshistorikken til ulike produksjonsområder og ha grenser på produksjonsområdenivå som kan revideres ettersom forholdene forbedres. Vi har forståelse for at en grense per dags dato på fem prosent vil være urimelig hardt i enkelte prøvede områder, og vil derfor foreslå en ordning med en trinnvis forbedring. En alternativ løsning ville vært at dette ble vurdert på selskapsnivå. Tekna mener at selskaper som drifter forsvarlig i ett område med et generelt høyt nivå på lakselus, ikke bør straffes for andres forhold. Enkeltlokaliteter som har gjentakende utfordringer med høy dødelighet og dårlig velferd, bør kunne være aktuelle kandidater for nedtrekk.

Tekna mener det må finnes minimumskrav på dødelighetsnivå som må nås for å kunne få innvilget produksjonsvekst. Kriterier for lavere dødelighet knyttet til vekst vil være det viktigste virkemiddelet for å få til en forbedring i dagens vedvarende, og i flere tilfeller uholdbar, fiskevelferd i en del anlegg.

Oppdrettsselskapene må være ansvarlig for dyrehelsen

Tekna mener meldingen må redegjøre for det ansvaret ledelsen i oppdrettsselskaper har for dødelighet og velferdsmessige utfordringer i produksjonen. Det at man i større selskap kan kompensere dødelighet og nedtrekk i produksjon med mer biomasse på andre lokaliteter og i andre produksjonsområder er en utfordring vi ønsker å adressere. Det er i hovedsak ansatte på den aktuelle lokaliteten og fiskehelsepersonellet som må stå til ansvar, selv om årsaken er knyttet til produksjonsbestemmelser som de ikke har vært delaktige i. Det er viktig at ledelsen forstår konsekvensen av de føringer de legger for produksjonen. Dersom ledelsen i selskapene skal forstå de reelle konsekvensene av føringene de legger for produksjonen, må regjeringen tydeliggjøre hvor ansvaret ligger. En slik tydeliggjøring vil kunne bidra til at man fra øverste ledelse tar ansvaret for å legge opp til forebyggende tiltak for bedre fiskehelse.

Tekna mener meldingen må omhandle ansvaret ledelsen i oppdrettsselskapene må ha for dødelighet og velferdsmessige utfordringer i oppdrettsnæringen.

Behandling av lakselus ved ikke medikamentelle avlusingsmetoder (IMM)

Avlusing med IMM-metoder er den største enkeltstående driveren til dårlig dyrevelferd og høy dødelighet i oppdrettsnæringen i dag. Det er utstrakt bruk av IMM-metoder for kontroll på lakselus. De er alle metoder med tidvis svært stor helse - og velferdsmessig omkostning for fisken. Dette er metoder som er tatt i bruk i kommersiell skala uten at fiskevelferd er blitt ivaretatt godt nok under utviklingen og innfasing. Dette har ført til en betydelig redusert bruk av legemidler, noe som er bra av hensyn til miljø og naturmangfold, men forholdene for fisken er kritikkverdig.

Tekna er kritiske til at næringen tar i bruk IMM-metoder uten at fiskevelferd er blitt ivaretatt godt nok under utviklingen og innfasing. Særlig når vi vet at dette ofte får store helse – og velferdsmessige konsekvenser for fisken.

Krav til risikovurdering i forhold til dyrevelferd ved utvikling av ny teknologi

Tekna mener at nye produksjonsformer og teknologi må ha en grundig dokumentert og risikovurdert plan for å sikre ivaretagelse av fiskehelse – og dyrevelferd. Det må også settes krav om at disse etterleves. Vi er kritiske til at næringen i dag gjør store investeringer og setter i gang produksjon i utstrakt storskala uten at ivaretagelse av fiskens helse og velferd er hensyntatt fra produksjonsstart. Erfaringsmessig vet vi at slik endring i produksjonen ofte betyr både store investeringer og tidvis uopprettelige naturinngrep som gjør det veldig vanskelig å legge om eller legge ned slike produksjoner.

Et eksempel på produksjonsform som har vært igangsatt uten nok innledende kunnskap, er triploid laks. Denne produksjonsformen har vist seg at å ikke være forsvarlig med hensyn til dyrevelferd.

Det også publikasjoner som peker på at det kan være betenkeligheter rundt hjertehelsen til RAS-fisk. Samtidig som disse funnene diskuteres, satses det hardt på landbasert oppdrett og storsmolt ut ifra et ønske om vekst, og der kunnskapen om ivaretagelse av laksens biologi er noe som skal «løses underveis». Tekna mener dette er feil tilnærming og mener at biologien må være i førerretet for ny utvikling i mye større grad enn vi ser i dag. For å lykkes med dette mener vi at fiskens velferdskrav i større grad forankres i ulike deler av regelverket.

Tekna mener at nye produksjonsformer og teknologi må ha en grundig dokumentert og risikovurdert plan, og at det må settes krav om etterlevelse av disse planene for å sikre ivaretagelse av fiskehelse- og velferd.

Kontroll på sykdom

For listeført sykdom som ILA og PD er det knyttet forvaltningsvedtak ved påvisning, alltid for ILA og for PD utenfor endemisk sone. Dette er viktig. Men endel andre viktige sykdommer som ikke står på liste, og som det burde vært vurdert forvaltningsmessige tiltak mot for å hindre spredning, har man lite overordnet kontroll på. F.eks den nye sykdommen pasteurellose hos laks lokalisert på vestlandet. Her burde Mattilsynet ha et overordnet ansvar.

Tekna mener at kontroll på sykdom ikke skal overlates til en fragmentert oppdrettergruppe, men at det skal være et overordnet forvaltningsansvar.

Faglig sterkt og tilstedeværende Mattilsyn

Avslutningsvis vil vi understreke viktigheten at et faglig sterkt og tilstedeværende Mattilsyn for å kunne ivareta fiskevelferden. Det er avgjørende med krav om at Mattilsynet er ute i felt for å i mer aktiv grad veilede, følge og ansvarliggjøre næringen. Dette ser vi på som helt avgjørende for å forbedre fiskevelferden. For å lykkes med dette er det viktig å stoppe den økonomiske nedprioriteringen av Mattilsynet som vi har vært vitne til over tid.

Tekna mener at dersom man skal lykkes med å forbedre og ivareta fiskevelferden må man sikre et faglig stekt og tilstedeværende Mattilsyn.

Vi ser med stor forventning frem til meldingen som kommer og ønsker departementene og regjeringen lykke til med det videre arbeidet. Tekna stiller gjerne med våre fagpersoner hvis det er behov for oppklaringer knyttet til ovennevnte eller til en diskusjon om temaer som ikke er tatt opp her.

Med vennlig hilsen

Line Henriette Holten
Generalsekretær